

VLADIMIR NABOKOV • **Lolita**

Kelebek: Silver Washed • Fotoğraf: Nabokov kelebek avlarken, Eylül 1966

Can Yayınları, 1982 (1 baskı)

© 1988 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1988-1991, İstanbul (2 baskı)

Lolita, or the Confessions of a White Widowed Male

© 1955 Vladimir Nabokov

Bu kitabın yayın hakları The Wylie Agency'den alınmıştır.

İletişim Yayınları 65 • Dünya Edebiyatı 9

ISBN-13: 978-975-470-101-2

© 1999 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM

1-23. Baskı 1999-2022, İstanbul

24. Baskı 2023, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

DİZİ KAPAK TASARIMI Bülent Erkmén

KAPAK UYGULAMA Zeynep Arman

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Fatih Öztan

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VLADIMIR NABOKOV

Lolita

Beyaz Irktan

Dul Bir Erkeğin İtirafları

*Lolita, or the Confessions
of a White Widowed Male*

ÇEVİREN *Fatih Özgüven*

VLADIMIR NABOKOV 1899'da St. Petersburg'da doğdu. Varlıklı, liberal bir ailenin en büyük oğluydu. Bolşevikler iktidara geldiğinde aile Rusya'dan ayrılarak önce Londra'ya, sonra Berlin'e gitti. Nabokov, öğrenimini Cambridge, Trinity College'da tamamladı. 1923 ile 1940 arasında anadilinde romanlar, hikâyeler, oyunlar, şiirler yazdı ve kuşağının seçkin Rus göçmen yazarlarından biri olarak ün kazandı. 1940 yılında karısı ve oğluyla ABD'ye göç etti, 1941'den 1948'e kadar Wellesley College'da dersler verdi. 1955'te yayımlanan *Lolita*'nın (İletişim, 1999) dünya çapındaki başarısından sonra, 1959'da Cornell Üniversitesi Rus Edebiyatı profesörlüğünden emekli olarak İsviçre'ye yerleşti. Nabokov, İngilizce yazdığı ilk romanı *The Real Life of Sebastian Knight*'ı (*Sebastian Knight'in Gerçek Yaşamı*, İletişim, 2003) 1941'de yayımladı ve ondan sonra bu dili şairane bir yaratıcılıkla kullanarak eserlerini İngilizce yazmaya devam etti. Vladimir Nabokov 1977'de, İsviçre'nin Montreux kentinde öldü. *Lolita* dışında, önemli romanları arasında, fantastik bir aile romanı parodisi olan *Ada or the Ardor* (*Ada ya da Arzu*, İletişim, 2002) sayılmalıdır. İletişim Yayınları'ndan çıkan diğer kitapları: *Karanlıkta Kahkaha* (1993), *Pnin* (1999), *Bir Günbatımının Ayrıntıları* (1999), *Rua, Dam, Vale* (2000), *Lujin Savunması* (2001), *Cinnet* (2003), *Göz* (2005), *İnfaza Çağrı* (2007), *Saydam Şeyler* (2010), *Konuş, Hafıza* (2011), *Nikolay Gogol* (2012), *Maşenka* (2012), *Laura'nın Aslı* (2012), *Rus Edebiyatı Dersleri* (2013), *Solgun Ateş* (2013), *Edebiyat Dersleri* (2014), *Don Quijote Dersleri* (2016), *Yetenek* (2016), *Çarpık Dünya* (2019).

ÖNSÖZ

'*Lolita ya da Beyaz Irktan Dul Bir Erkeğin İtirafı*'; işte, bu satırların yazarının eline geçen ve önsözünü yazmak durumunda olduğu benzeri görülmemiş sayfaların başlığı böyleydi. Söz konusu sayfaların yazarı 'Humbert Humbert', 16 Kasım 1952'de henüz tutukluymken, duruşmasının başlamasına bir iki gün kala damar tıkanıklığı sonucunda öldü. Avukatı ve Colombia Eyalet Bölge Barosu üyesi, yakın dostum ve akrabam Bay Clarence Choate Clark bu sayfaları baskıya hazırlamamı istediğinde müvekkilinin vasiyetnamesinde geçen ve '*Lolita*'yı baskıya hazırlama konusunda bütün yetkiyi sayın kuzenime devreden bir maddeden hareket ediyordu. Bay Clark'ın seçiminin, seçtiği kişinin marazlı hastalıklarla sapkınlıkları konu edinen alçak gönüllü bir çalışmasının ('Duyular Sağduyuya Sığar mı?') daha geçenlerde Poling Ödülü'yle onurlandırılmış olmasından da etkilenmiş olabileceğini eklemek gerekir.

Görevim ikimizin de umduğundan daha az çaba gerektirdi. Su götürmez bazı yazım yanlışlarıyla, H.H.'in bütün çabalarına rağmen metinde hâlâ yol işaretleri ya da mezar taşları gibi sivriliveren (ve açıklamanın sadece tatsızlığa ve acımasızlığa yolaçaacağı kişi ya da yer adlarını çıtlatan) kimi inatçı ayrıntıların ayıklanması dışında, bu eşi görülmedik anılar eksiksiz olarak elinizdedir. Bunları kaleme alanın benimsediği tuhaf takma ad gene kendi buluşudur; tabii ki –içinden in-

sanın yüreğine işleyen bir çift gözün baktığı duygusunu veren– bu maskeye sahibinin arzusuna uyularak el sürülmeyecekti. “Haze” soyadı yalnızca kitabın kadın kahramanının gerçek adıyla kafiyeli olduğu için seçildiyse de, söz konusu kahramanın adı kitabın candamaryıla bu adı değiştirmeye kalkışılmayacak kadar yakın bir ilişki içindedir. Ayrıca, (okurun da göreceği üzere) bu adı değiştirmeyi haklı kılacak somut bir gereklilik de bulunmamaktadır. Araştırmaya meraklı olanlar Eylül 1952 tarihli günlük gazetelerden her türlü bilgiyi sağlayabilirler. Bu anıların çalışma masamın lambasının ışığına kavuşmasına izin verilmemiş olsaydı, söz konusu cinayetlerin nedenleriyle amaçları sonuza kadar bir sır olarak kalacaktı.

“Gerçek” olayların ardında gizlenen “gerçek” kişilerin kaderlerini izlemeye pek meraklı olan eski moda okuyucuların gönlü olsun diye, “Ramsdale” sakinlerinden Mr. “Windmüller”den sağlanan bazı bilgiler aktarılabilir burada. Kendisi kimliğinin gizli tutulmasını, bu “feci ve pek elim olayın” üyesi olmaktan onur duyduğu topluluğa gölge düşürmemesini arzulamaktadır. Kızı ‘Louise’ şu anda üniversite ikinci sınıf öğrencisidir. ‘Mona Dahl’ Paris’te öğrenim görmektedir. “Rita” kısa zaman önce Florida’daki bir otelin sahibiyle evlenmiş bulunmaktadır. ‘Bayan Richard F. Schiller’, “Kuzey Batı’nın oldukça ücre köşelerinden birindeki Gray Star yerleşim bölgesinde ölü bir kız çocuk dünyaya getirirken, lohusa yatağında ölmüştür.” ‘Vivian Darkbloom’ kısa bir süre sonra yayımlanacak olan *Sıra Bende* adlı otobiyografik bir kitap yazmıştır. Basılmamış haliyle kitaba göz gezdiren eleştirmenler söz konusu kitabın kadın yazarın en iyi eseri olduğunda birleşmektedirler. Çeşitli mezarlıkların bekçilerinden gelen raporlarda ise ortalıkta dolaşan hayalet bulunmadığı bildirilmektedir.

Sadece bir roman olarak ele alındığında, *Lolita* asıl söylemek istediklerini laf kalabalığı ile örtmeye çalışsa da okuyucuya oldukça anlaşılmaz gelecek durum ve duyguları konu edinmektedir. Doğru, eserin hiçbir yerinde tek bir açık saçık kelime yoktur; hattâ çağdaşlık gereğidir diyerek en bayağı romanlarda tümen tümen ağıza alınmayacak laflara ses çıkarmamaya koşullanan sağlıklı tutucular bile burada bu kelimelerin bulunmayışına şaşıracaklardır. Gene de, eğer bu ne istediğini bilmeyen tutucuların gönlü olsun diye bir editör, tutar da belli kafa yapısındaki kişilerin “baştan çıkarıcı” bulabileceği sahneleri sulandır-

maya ya da tamamen çıkarmaya kalkarsa (bu konuda Yargıç John M. Woolsey'in 6 Aralık 1933'te çok daha açık bir anlatımla yazılmış başka bir kitap konusunda verdiği tarihi karara başvurabilir), *Lolita*yı bastıktan bütünüyle vazgeçmek gerekirdi. Çünkü belli bir duyumsallık içermekle suçlanabilecek olan bu sahneler en azından ahlâkî bir sonuca doğru hiç şaşmadan yolalan trajik bir hikâyenin gelişim çizgisi üzerinde belli işlevleri olan durak noktalarıdır. Alaycı beyler ticari pornografinin de aynı iddiayla ortaya çıktığını söyleyeceklerdir. Buna karşılık daha bir mürekkep yalamış olanlar, "H.H."nin tutkulu itiraflarının olsa olsa bir laboratuvar tüpünde fırtına yaratmaktan ileri gitmeyeceğini söyleyerek karşı çıkabilirler. Amerikalı yetişkin erkeklerin en az yüzde on ikisi –kendisiyle görüştüğüm Dr. Blanche Schwarzmann'a bakılırsa 'tutucu' bir değerlendirme– H.H.'nin öylesine çaresizlik içinde dile getirdiği pek özel arzuları her yıl, şu ya da bu biçimde doyurmaktadırlar. Cinnat geçiren bizim günlük yazarı o meşum 1947 yazında yetkin bir psikopatoloji uzmanına başvurmuş olsaydı bu felaketler olmayacak ama tabii bu kitap da olmayacaktı.

Bu satırların yazarı, kendi kitaplarıyla konferanslarında çoğu kez vurguladığı bir noktayı, "yakışsız" nitelemesinin çoğu zaman "alışılmamış"ın yerini tutan bir niteleme olduğunu affınıza sığınarak bir kere daha yinelemek durumundadır. Büyük sanat eserlerinin her zaman özgün olmaları, bu yüzden de okuyucuya değişen ölçülerde sarsıcı gelmeleri doğaldır. H.H.'yi yüceltmek değil amacım. O kuşku yok ki alçak bir adam, ahlâkî değerlerin tutulduğu illetin açık bir örneği, hatta uca varmış bir çöküntüyü duyumsatan bir kötülükle alaycılığın karmaşası; bunların hiçbirisi de onu sevimli kılacak şeyler değil. İç bunaltan kapisleri var. Bu ülkenin insanlarıyla doğal görünüşleri konusunda söylediği gelişigüzel şeylerin çoğu gülünç. İtirafı boyunca yürek gibi atan umarsız bir içtenlik, kurduğu şeytani düzenlerin günahından arınmasına yetmiyor. Normal değil. Beyefendi hiç değil. Ama kemanın büyümlü ezgilerinden Lolita'ya yönelik nasıl bir sevecenlik, bir merhamet derliyor, yazarından nefret ederken kitap karşısında nasıl da büyülenmiş gibi oluyoruz.

Klinik bir vaka olarak *Lolita*, hiç kuşku yok ki psikiyatri çevrelerinde bir klasik niteliği kazanacak. Sanat eseri olarak ise ayıbını örterek kendini aşmasına yarayacak nitelikleri var. Bizim için bilimsel önemi

ve edebî değerinden çok daha anlamlı olan ise kitabın aklı başında okuyucular üzerinde yaratması gereken ahlâkî etkidir. Çünkü bu oldukça anlamlı kişisel olayın gerisinde genel bir ders yatmaktadır. Bařboř ocuklar, bencil analar, soluk soluğa manyaklar – bunlar sadece benzersiz bir hikâyede karşımıza çıkan canlı tipler olmakla kalmakta, tehlikeli gelişmeler, varolan kötülükler konusunda birer uyarı niteliği taşımaktadırlar. *Lolita*, hepimizi –anababaları, toplumun iyiliği için uğraşanları, eğitimcileri– daha büyük bir şevk ve daha aydınlık kafalarla daha güvenli bir dünyaya daha sağlıklı kuşaklar yetiştirmeye yönelmelidir.

Dr. JOHN RAY, Jr.
Widworth, Massachussets